

2

DISPUTATIO' ACADEMICA,
DE
DÆMONUM
POTESTATE.

Quam
Omnipotente Adspirante Numine
CONSENSU
AMPLISSIMI SENATUS PHILOSOPHICI
IN CELEBERRIMA SALANA

Sub
PRÆSIDIO
VIRI
Præclarissimi
DN. M. JOHANNIS CHRI-
STOPHORI Hundeshagen

Molhusa Thuringi
Amplissimæ Facultatis Philosophicæ Adjuncti
Publicæ Φιλοσοφίας diquisitioni exponit

AUT: & RESP:

CASPAR: THEODORUS FÜRSENN:
BREMENSIS.

In
AUDITORIO PHILOSOPHORUM
ANNO restauratae salutis M. DC. LXVI.

JENÆ,
Typis JOHANNIS JACOBI BAUHOFERI.

בָּשָׁם יְהוָה

DISPUTATIO
DE
DÆMONUM POTESTATE,
PRAEFAMEN.

I.

Dæmonum potentiam Svarez Tom. I.
disp. XXXV. sect: VI. §. 27. notatu di-
gnis depingit verbis: Negari, inquit, non
potest, quin nude considerata virtute intelli-
gentiarum, sufficiens esset per motum localem
ad evertendum totum universum, quantum
ad ordinem & compositionem ejus. Et §.
præced. Tantam, dicit, esse hanc intelligentiarum virtutem, ut
per illam possint quascunque res corruptibiles destruere, vel ap-
plicando activa passiva, vel certe Ens dividendo aut conterendo
per velocissimum motum.

§. 2. Ubi adverte, hos effectus de virtute Dæmo-
num nudè consideratâ intelligendos venire; Spectatâ enim
illâ potentia, ut est sub legibus providentia divina non potest il-
lum ordinem mutare, ut rectè monet loc. cit Svarez. Et plur. Re-
verendus atq; ampliss. Dn. D. Musæus, Rector hujus Salanae
Magnificus, Promotor ac Patronus noster summâ veneratione pro-
sequendus in disp. Theol. VI. de Angelis §. 70 eleganter hunc in
modum differit: Multa volunt mali Angeli, qua naturali vir-
tute agere possunt, quibus tamen à DEO non conceditur potestas

A 2

ca

ea in actum deducendi, unde nec homini, etiam si volunt, ne tam
tillum tamen nocere, nec quicquam in natura efficere possunt,
nisi permittente DEO.

§. 3. Magna ergo Dæmonum est potentia, quæ ta-
men divinæ non æquat, illa enim se extendit in infinitum,
sed Dæmonum potestas huic substrata est, & ab eâ depen-
det, ita ut prohibente DEO nullum valeant effectum pro-
ducere Dæmones: Licet ergo multa agant nobis mirabi-
lia quæ ab ipso divino Numinе processa videntur, sunt ta-
men naturalia, & in natura suas agnoscunt causas; supra
naturam enim aliquid efficere, ipsarum non est virium.
Quamvis enim se DEos esse simulent, quantum possunt, sensusq;
Phantasiam danis prodigiis stupefiant & perstringant, quin &
quidam apud eos summus summoq; DEI loco haberi cupiat, præ-
dicunt tamen tantum ex conjecturis & lubenter fallunt omnes
& mentiuntur, sicuti concinnè satis scribit Porph. ad aneb. Egypt.

§. 4. Has potentiarum fraudes, fraudumque limi-
tes, quibus sæpe sæpies Dæmones nostros divexant animos,
quo usque se extendant, pro viribus in præsenti sum de-
monstratus. TRIUNE JUVA DEUS!

CAP. I.

tradit

ONOMATOLOGIAM, DEFINI- TIONEM, EJUSQUE EXPLICA- TIONEM.

I.

Cum rerum intelligentiæ ab intellectu verborum de-
pendeant, teste Agellio l. 13. N. A. c. 10. operæ preti-
um esse puto, si in Onomatologia vocis Dæmonis paulu-
lum laborem, quo res cō evidentius patescat.

§. 2.

§. 2. Quod itaque artinet Erymosogiam hujus nominis, origine vox illa Græca est, & descendit à δάω disco, scio: Imposuerunt Gentiles suis Diis & oraculis olim hoc nomen, hanc fortean ob causam, quia futura præscire ac prænuntiare videbantur. Hebræi vocabulum רָשׁ usurpant pro Dæmone à רָשָׁדְךָ Vastavit, devastavit, deductum, quod in præsenti ad nostrum institutum magis facit, si quidem nos vocem Dæmonis hoc in labore pro malis Angelis acceptam volumus, quos rectè Vastatores appellare licet; quamvis & τὸ δαίμων hodierno tempore abrogato hujus voculæ usu gentili semper in mala acceptetur parte, ut infra in Homonymia uberiūs proponetur.

§. 3. II. Synonymiam hujus vocis ex Scripturâ S. præprimis petere licet. Sic enim Dæmones vocantur Spiritus absolutè Matth. 8, 16. I. Cor. 6, 3. Spiritus immundi Marc. 5, 2. 8. Matth. 12, 43. Apoc. 18, 2. Spiritus mendaces. I. Reg. 22, 22. Spiritus Dæmonum Apoc. 16, 14. Potestates aeris & Rectores hujus Mundi Eph. 6, 12. Rarius Angeli Mali Matth. 25, 41. I. Pet. 2, 4. Quæ in Bibliis alia ipsis attribuuntur nomina, prætereo.

§. 4. Ult. III. Homonymiam paucis tangamus. τὸ δαῖμον apud Ethnicos fuit acceptum tum in bona, tum in mala parte, ut enim vult Lactant. I. 2. & Conr. Gesn. in Pand. I, 15. tit. 4. illi tum bonis, tum malis Spiritibus hunc insinuaverunt titulum. Sic quoque Plato θεῖος dictus fuit, quod magis de rebus divinis docuerit; Aristoteles δαιμόνιος, quod de humanis & naturalibus; hodie nisi seculis in malam recessit significationem, ita, ut non nisi per malum Angelum iu scripturis exponatur, quo in statu & nos in præsenti ad nostrum institutum applicabimus. Tantum sufficiat de Onomatologia, plura fortean circa illam A. 3. biblio 3. of. occur-

occurrent expendenda, verum futurum esse, ut definitio
nō omne eximat animis dubium spero.

§ 5. Definitionem itaque Dæmonum tradituri,
Angelorum præmittimus definitionem: Cum enim Dæ-
mones sicut Angeli & contineantur sub Angelis, tanquam
angustius sublatiori. Angelorum essentia & attributa ipsis
competent. Ut ergo ulteriorem fœneremus lucem Dæ-
monum definitioni, non absurdum videtur, Angelorum
in genere definitionem, ejusque explicationem, quan-
tum charta permittit, proponere; & deinde Accidens,
per quod angelii distinguuntur in Bonos & malos adjun-
gere. Definimus igitur Angelos, quod sint *substantiae, im-
materiales, finitae & completæ*. Vide latius hanc definitio-
nem explicantem Suarez Disp. XXXV. sect. 3. & Clariss.
Ebelium in disp. Met. partis specialis VI. sect. 1. Art. 2. &
sect. 2. Art. 1. & 2. Nos cā qua decet, brevitate de illa
differemus.

§. 6. Dicuntur autem i. *Substantiae* per quod distin-
gvuntur ab Accidentibus: Quod enim non sint acciden-
tia, patet exinde, quia Angelorum est agere; agere autem
ultimò est suppositorum, tanquam principii quod & ul-
timatè denominatorum. Vid. B. Sthalium in Reg. Phil.
part. 2. disp. 1. Reg. 2. Unde & necesse erit, Angelos esse
supposita, seu substantias, quippe quæ Aristoteli uno ve-
niunt nomine. Vid. Suarez disp. Met. XXXIV. Sect. 2. quam-
vis nostrum ipsi hac in parte non adiiciamus calculum.
Cætera, quæ pro Angelorum substantia afferuntur argu-
menta, vid. apud Scheibl. l. 2. Met. c. 4. Tit. 3. art. 2.

§. 7. Definiuntur II. *Immateriales*. Qua voce i. ex-
cluditur *compositio*, non quidem (α) ea, quæ est ex *substi-
tentiâ & Essentiâ*: nec (β) ex *genere & differentiâ*: nec (γ)
ex subiecto & Accidente: quippe quæ omnes ipsis assigna-
ri

ri possunt, sed denique (δ) ea, quæ est ex materia & formæ Physicæ. Vid. pluribus hac de re ante laudatum Ebclium in disp. Met. spec. VI sect. 2. Art. 2. Argumenta, quibus Origenes, Tertullianus, La>ntius, Augustinus, Damascenus, Ambrosius, aliique D. Patres aliquid materiæ affingere conantur Angelis, vide apud Thomam part. 1. quæst. 50. Art. 1. & 2. It. apud Suarez disp. Met. XXXV. sect. 3. & Plur. Rever. Ampliss. & Excellentissimum D. Musæum p. t. Rectorem Magn sicut in disp. Thcol. VI §. 20. 21. refutata.

§. 8. Excluditur 2. Quantitas prædicamentalis. Qui-aenam materia non competit Angelis, nec Quantitas i-psis competit, quippe Quantitas est Affection Materiæ. Hic Scaligerum exerc. 35. sect. 3. habemus contradicentem. Cujus argumentum primarium, antequam pedem profaramus, erit diluendum. Arguit autem hunc in modum. Si intellectus noster in Angelis unam partem, quæ non sit alia, intelligit, sequitur, quod detur in Angelis Quantitas prædicamentalis. Antecedens est. E & Consequents. Consequen-tiam Antecedentis probat, quia Quantitatis p. ædicamen-talis ratio formalis est extensum esse, quod commodius explicari nequit, quam habere partem extra partem. Resp. Limitando Antecedens. Si intellectus unam partem in Angelis concipit post aliam, ita, ut & in re habeat funda-mentum illa intellectio, seu ut una pars revera sit post alteram, sequitur, quod in Angelis sit quantitas p. ædica-mentalnis & sic limitato Antecedente, ruit Conseq. Non enim in re unâ pars est post alteram, sed quilibet Angelus, est totus in Ubi & totus in qualibet parte ubi, sicuti Ani-ma Rationalis est tota in corpore & in qualibet corporis parte: Intellectus verò noster ob imbecillitatem tantum concipit unam partem post aliam. Vid. Clat. Ebcl. in cit. disp.

d. sp. Art. 4. sect. 2. & Becan. in Theol. Schol. Part. I. Tract. 3. cap. 1. quæst. 2. Scheibl. I. 2. Met. cap. 3. tit. 3. art 3.

§. 9. Dicuntur III. *Finitæ*. Per quam particulam non intelligimus finitatem (liceat barbaris verbis memtem in lucem prodere) quæ ex quantitate resultat, sed quod sint Angeli *Finiti* i. *in esse*. Dependent enim à DEo & rursus per potentiam divinam possunt annihilari. Vid. *Ex*-*pies laudatum Ebel. disp. Met. spec. VI. sect. 2. sub fine art. I. (2.) *in posse*. Potentia enim eorum subjecta Omnipoten-*tia* divinæ, quippe à quâ dependet. Vid. pluribus Svara*z.* disp. Met. XXXV. sect. 3.*

§. 23. Distinguuntur ergo hac finitæ perfectione in *Esse* & *Posse* ab ipso DEo.

§. 10. Definiuntur IV. & ultimò *Completa*. Quia ex se & in suâ naturâ non ordinantur ad constitutionem alterius rei, & sic ab animâ rationali, tam quoad statum con-junctum, quam separatum distinguuntur. Quoad istum, quia anima corpori intimè est unita, quod Angelis non contingit. Quoad hunc, qua anima habet propensionem ad corpus & sine illo, tanquam incompleta non potest omnes sub re actiones, quod de Angelis itidem affirmare haud licet.

§. II. Hac datâ Angelorum definitione, attributa eorum essent sub incudem revocanda, qui scilicet eorum intellectus, quæ duratio, quæ locutio, quæ in ubi præsentia &c. quippe quæ & Dæmonibus sunt communi-a: Verum foret, ut ultra modum procul dubio excreceret pagina, siquidem de potentia Dæmonum, quæ unicus disputationis nostræ scopus, non pauca restant examinanda. Mitto ergo ulteriores verborum laxationes. Legat, qui his delectatur, Svar. disp. Met. XXXV. sect. 4. Bce. in Th. Schol. Tract. III. quæst. 3, 5, 7, 8, 14, Clariss. Ebel. in cit. disp.

disp. Sect. 2. Art. 3. & 4. Sect. 4. Art. 1 & 3. Scharff. in Pneumatol. c. 4. & 5. Scheibl. I. 2. Met. c. 4. tit. II. Art. 1. & 2. Tit. 12. & 13. quantum placet.

§. 12. Jam confero me secundum promissa ad distinctionem intelligentiarum in *bonas & malas*, quarum illæ communiter vocantur nobis Angeli; hæ Dæmones & Diaboli. Notandum ergo i. solo peccato seu malitiâ Angelos malos à bonis distingui, cœu docent Theologi: cum enim omnes à DEO conditi fuerunt ad Bonum in Integritate, Justitia & Sanctitate; Nonnulli in Bono immobiles perstiterunt, inque eo ita jam sunt confirmati, ut in æternum amplius non excidant; Nonnulli autem superbiâ elati bonitatem hanc deseruere, & ita Hostes DEL facti, ab eo in æternam damnationem precipitati & conclusi. Vide D. Hutt. vñ εν ἀγίοις in Compend. suo Theol. Loc. V. quæst. 5. & 10. seqq. Notaz. Angelos malos Bona moraliter talia, naturaliter post descensionem non agere. Sicuti enim Boni Spiritus impostorum peccata non perpetrant; ita Mali bonis actionibus non gaudent. Notanter dico, moraliter talia & naturaliter, quod cñim interdum Bona efficiant, ut inde eveniant mala, imò cogantur à DEO bona assequi, tam est notum, quām quod notissimum. Vide latius differentem Becanum in Theol. Scolast. Tract. 3. c. 4. It. Thomam part. I. quæst. 63. Art. 1. 2, 3, seqq. Resultat proinde ex hac tenus dictis talis Dæmonum descriptio: *Dæmones sunt substantia immateriales, finitæ, completae & male*. Ubi quid per malum intelligamus, ex dictis est evidens & manifestum.

§. 13. Onomatologiâ, sic & Definitione ad finem perductâ capiti huic colophonem imponerem, nî obvia veniret illa disceptatio: An Dæmones ex lumine naturæ possint cognosci? Missis Svarezii, Beccani, aliorumque

ambagibus; Affirmamus, dialecticè probari posse ex cognitione naturali Dæmonum existentiam. Obsessos cùm & Oracula si paulo penitiùs consideremus, multa illa protulere & adhuc proferunt illi mendacia, multa item rectæ rationi non consona, multas quoque blasphemias ore impuro evomunt, quæ cum DE Otanquam Enti perfectissimo attribui non possint, erunt utique alii extra Deum admittendi Spiritus, quibus hi ascribendi effectus, qui erunt ipsi Dæmones.

§. 14. Dicis: Animæ separatae à corpore omnes illas possunt producere actiones, quas Dæmones efficiunt in obsessis. Ergò dubium poterit suboriri, anne animæ redeuntes hæc agant mirabilia. Resp, Quamvis multi concedunt, posse animam rationalem has omnes exercere actiones in corpore, nobis tamen hæc res admodum videtur dubia, siquidem Obsessi sèpè flammæ evomunt, Famulis adventantibus iram Heræ prædicunt, futura præsagiunt, quod tamen animæ non potest ascribi, præprimis si vera erit illa assertio, quod anima eorum, que post separationem contingunt, nullam possit habere cognitionem naturalem. Et transcant hæc de animabus, quod in corpore seu obesso ejusmodi possint efficere mira, nondum tamen video, quid de Oraculis hic possit dici & excipi, quomodo animæ ex tripode tanta effari, suaque aliis consilia verbis & dolis communicare possunt. Verum cum hæc sint Dialectica & ratione tantum probabilia, unicuique suas relinquendo subtilitates, ad ipsam Disputationis animam progredior. Interea Vid. plura, cui hæc placent, apud Svarez Disp. XXXV. sect. 1. & 2. & Bec. in Theol. Schol. Tract. III. c. 1. quæst. 1. It. Clariss. Ebel. in Disp. Met. Spec. VI. sect. 1. Art. 1. & Scheibl. l. II. Met. c. 4. Art. 2. ubi quisque palato convenientia eligat. Ego proprio ad

CA

CAP. II.

TRADIT

QVÆ CIRCA POTENTIAM ACTIVAM DÆMONUM SUNT SOLVENDA.

I.

Potentia activa Dæmonum vel habet respectum ad Actiones immanentes , vel transentes . Ad immanentes actiones pertinent scientia , cognitio , & quæ intellectus & voluntas eorum producere potest alia . Ad transentes spectat Generatio , Corporis assumptio , Translatio , cœteraque omnia , quæ à Dæmonibus vel revera , vel apparenter in hoc universo effinguntur . De quibus in præsenti quasdam quæstiones ventilaturi sumus . Sit E.

Qv. I.

AN DÆMONES POSSINT GENERARE.

§. 2. Famosa hæc admodū est controversia , multis jam annis agitata , unde primo loco de cā disceptare non erubescimus . Qui affirmativam defendunt , dicunt , Dæmones Viris succumbere , corumque semen excipere , unde Succubæ dicuntur , postea autem Viri formam recipere , Virginibus incubere & ad destinatum locum Semen ferre , unde Incubi vocantur . Redit itaque status Controversiæ huc : *An Dæmones possunt generare , non quidem virtute propriâ , sed aliena , ita scilicet , ut Semen aliunde exceptum possint salvâ virtute ad uterum deferre , ut iustos faciat effectus .*

§. 3. Affirmat Toletus in summâ lib. 4. c. 15. Peregrinus lib. 8. in Gen. Disp. 3. Tostatus in cap. 6. Gen. quæst. 6. Delrius lib. 2. Disquisit. Mag. quæst. 15. aliquique plurimi a-

B 2

pud

pudicitatos autores. Delrii, probationem lubet hic apponere brevibus. Sensus ejus huc redit. Posse Dæmones Defunctorum corpora resumere, vel de novo ex ære & aliis Elementis ac Mixtis ad carnis similitudinem palpabilia effingere ac formare, posse etiam assumpta corpora pro lubitu mouere, ac calefacere, & proinde etiam sexum, quem natura non habet, artificiose exhibere, & viris specie fæmininas, fæminis specie virili abutiri, & has subjecere, & illis se substernere.

§. 4. His verbis duo adjungimus exempla, unum desuccuba, alterum de Incubo, quæ ex Cardano l. 16, de varic. Rerum cap. 93. Boethius l. 8. Histor. Schotia recenset. Verba Boethii à Cardano citata in compendium referemus. De incubo dicit: Accepi ab iis qui rem perspexerunt; In Marrha regione virgo fuit inventa prægnans, de stupratore à Parentibus interrogata respondit, nocte dieq; formosissimum secum cubare Adolescentem, quem, unde veniret, nesciret. Illi quamvis parum adhiberent responsū fidei, tertio tamen die post indice ancilla Adolescentem rediisse, tædis ac facibus referatis foribus ingrediuntur, horrendumq; monstrum in complexibus filia conspicantur. Accurrunt vicini ad spectaculum, atq; inter illos Sacerdos, qui cum Euangeliū Johannis recitaret, eoq; perveniret: & verbum caro factum est, Dæmon incensâ suppellefile, stridore emisso horribili abiit, Fæmina postridiè peperit monstrum.

§. 5. De Succubâ pergit: Haud multis annis, postquam hac facta fuerunt, in Gareotlia regione nico quatuordecim vix passuum millibus ab Aberdonia, Adolescentis coram Antistite eius loci questus est, palam se à Dæmonे succubâ multos antemenses infestatum, nulloque se posse modo, cum plures atten-tasset, à tantâ actam turpi vesaniâ liberari: Jusit Episcopus ille Adolescentem jejuniis & orationibus accommodare animum, quo facto victus Diabolus fugam dedit. Hac pro Affirmativa Delrius.

§. 6.

buq

— 8 —

§. 6. Negativam multis illuetur Thōmas Patt. I.
Quæst. 110. art. 2. Johan. Wierus l. 2. de præstig. Dæmon. p. 240. 241. 242. seqq. Scheibl. l. 2. Met. Tit. 4. in Art. 1. & 2. aliique quam plurimi, quibus & nos astipulamur, his potissimum moti fulcris. (α) Quia Virtus illa πλα-
τικὴ non potest à Dæmonibus integra in semine con-
servari: quamprimum enim illud minimā etiam tangi-
tur frigiditate, virtus omnis evanescit, teste Clariss.
Harvæo in Exercit. Anatom. Exerc. 72. (β) Quod ex Hi-
storiis nunquam possit demonstrari, quod verè aliquid sit
generatum à Dæmonum Concubitu; sed vel bufo, vel
corvus, vel rana, vel serpens, vel simile aliquod bru-
tum sit eductum, quod suppositum & aliundē ablatum
credendum est.

§. 7. Jam responsione diluenda essent contraria
argumenta. Priusquam autem id dabimus effectum,
præmittimus: Voces Incubi & Succubæ posse dupli-
ter accipi, nec utroque modo esse admittendas. 1. enim
Veteres affectum illum, cum Spiritus animalium à vaporibus
crassis juxta thoracem intercipiuntur in somno, quo minus in
cerebro influxum præstare possint, affectum, inquam, illum, &
fæmina accideret, incubum; si masculo, succulum appellabant,
eà decepti opinione, quod Cacodæmon fæminis incumberet, & ma-
rem se gerens semen emitteret, marihus autem succumberet, &
tanquam fæmina semen ab illis reciperet. Voces Incubi &
succubi sic sumptæ non conveniunt rectæ rationi & mi-
nimè tolerandæ. Siquidem (α) est affectus naturalis tam
in fœminis, quam masculis suam agnoscens causam, &
Dæmones nihil cum eo habent commercii: unde non est,
quod hic distinguamus inter Incubum & succubum,
cum sit idem affectus, qui & idem nomen demereri pote-
rit. (β) Cum & Pii & Sancti, in quibus tamen nullam te-

net Diabolus potestatem, hoc corripiantur affectu, absurdum esset, dicere; Dæmones coire & concubere cum ejusmodi hominibus, ipsosque conspurcare suâ libidine, qui tamen quotidie precibus sua commendant corpora DEo. *Vid. pluribus Nobiliss. atque Excellentissum D. Friderici in disp. nuper editâ de Incubo.*

§. 8. Sumitur Vox Incubi & Succubæ 2. passim apud Autores; cum Dæmones corpora vel ex aere efformant, vel recens demortuorum malorum cadavera referrunt, eaque Sagis, aliisque sibi adjuratis impiis vel impoununt, vel supponunt, & ita Venereas ipsis excitant voluptates. Si sic sumatur Vox incubi & succubæ, concedimus dari: ita enim quivis Veneficus & quævis Saga congressum habet cum Dæmonc, nec est quod è longinquo petamus exempla, cum vel centum se se offerant ultrò Historiæ, ex quibus unam saltim pro chartæ angustiâ apponere lubet, quam nuper temporis Plur. Rever. Ampliss. atque Excell. D. Chemnitius, Theologus famigeratissimus, Hospes meus omni amoris & honoris cultu prosequendus inter eas, quibus solet aures Comensalium demulcere, historias, narravit: Annis, inquit, non multis abhinc, cum bellum & famæ omnia devastarat, in vicino pago Saga deprehensa igni addicebatur, inter alia, quæ confitebatur, dicebat: Diabolum habitu militari vestitum primum se compellasse, fideque data in nomine omnium Diabolorum rebaptizasse, rebaptizatam, postquam DEum, ejusque Ministros & Cultores abnegâsse, per coitum agnovisse, imò indies rediisse, debitamque sibi Venerem persolvisse.

§. 9. Hisce, quæ citra opinionem se se extenderrunt, præmissis, quæstionis cardo in hoc consistet: An semen, quod Dæmon aliunde eripuit & in ejusmodi ve-

neficas mulieres, quibus incumbit, immittit, habeat virtutem, ut possit justam exercere operationem? Quod nos solide negamus, & ad probationem Delrii dicimus; Neutrum corpus ab ipso abductum posse retinere virtutem πλασικήν: non enim aereum, quippe quod non ita potest condensari à Diabolo, ne Spiritus transeant & frigus externum Semen: aliunde arreptum corrumpat. Nec in hisce corporibus, ut putat Delrius, potest ejusmodi qualitatem materialem seu calorem producere, quem requirit Semen: Calor enim uterinus ab anima vegetativâ solum efficitur. Vid. Scheibl. l. II. Met. cap. IV. Art. 2. Nec nuper demortuum ac ab eo in lucem reductum, quia itidem calore destitutum, & quod maximum, deinde non potest in masculum reformari, quod ipse concedit Delrius Lib. II. Mag. Disquisit.

§. 10. Similiter ad exempla è Boethio adducta facilis est responsio. Ut enim taceam, exempla hæc subolere figmentum Pontificiorum ad Exorcismum & Jejunium stabilicendum excogitata. Dico: si Vox Incubi & succubi sumatur in primâ significatione, sicuti sumi videtur in Historiis ab eo adductis, eam non admittimus, ut supra §. 7. pluribus Veterum sententias destruximus. Si autem sumatur posteriori modo, itidem non procedit, sicuti præced. §. fuit demonstratum. Quocunque ergo scle vertat autor ille, nihil pro sua obtinet assertione. Coronidis loco dicendum est circa hanc quæstionem: Dæmones in hisce & similibus casibus si succumbant, species tactiles producere in Masculo incumbente, ita ut resistantiam imprægnanti corpori offerant, usque dum generationis pruritum Viri persentiscant: in Fœminis autem aliud quoddam instrumentum generativæ corporis parti non absimile (venia sit castis auribus) applicare, perque hoc volu-

voluptatem ipsis communicare, ita, ut in ecstasi præ nimi-
â libidine à Dæmonc excitatâ quasi raptæ magis delecten-
tur hisce congressibus, quâm verorum hominum: unde
etiam fit, quod deinde vix Diabolica fraude abduci
queant. Quicquid autem ab istis generatur & in lucem
protrahitur concubitibus, vel aliunde abreptum & sup-
posititum, vel ex aere fictum existimandum est. Tantum
de Generatione.

§. 11. Opposita huic est Creatio: sicuti enim gen-
ratio fit ex aliquo præexistente Ente: ita creatio fit ex non
Ente, intellige, Negativo. Cum igitur in generatione
Dæmonum haec tenus fuimus laboriosi, de creatione eti-
am pauca crunt ventilanda. Sit ergo

Q. II.

AN DÆMONES POSSINT CREARE?

ut controversia recte instituatur, notandum erit,
non controverti hic de Elevatione potentiae seu commu-
nicata virtute Dæmonum, an scilicet Dæmon adeò pos-
sit perfectionari (liceat cum Barbaris barbarè loqui) ut cre-
at, quâ de re videantur Autores. Sicuti etiam in cap. 3.
sub principio prolixius hâc de re dubitavimus & disce-
ptavimus; sed an Diabolus naturali virtute & vi possit ex
Ente negativo Ens producere? Negamus. Ratio nostra
est, quia ejusmodi creatio circa omne creabile (quam hic
intelligendam volumus) requirit infinitam virtutem,
quæ cum Dæmonibus non competit, ut cap. 1. satis
jam fuit elucidatum, neque actio creativa illis attribui po-
terit. Vid. latius differentem Svarez. disp. XX. sect. 2. & 3.

§. 12. Et sic patescit, quid dicendum sit ad Serpen-
tium, ranarum, aliorumque animalculorum productio-

ncno

nem Exod. c. 7. & 8. narratam. Cum enim Moses per Baculum miracula coram Pharaone multa ederet, Magi Egyptiaci ope diaboli eadem efficere conati (Sicuti enim in omnibus Deo assimilari sudant Daemones; ita & in his cum imitari operam dabant) Baculis Serpentes & ranas adducebant, aquam in sanguinem convertebant & plura mirabilia tentabant, quæ cum neque per Generationem, neque per creationem efficere potuerunt, sicuti antea jam probatum fuit: potentia enim obedientialis tantum in Baculis illis ad serpentes fuit, quæ non nisi ab ipsa divinâ Potentiâ specialiter agente, nequaquam autem à viribus naturalibus in actum deduci potuit, alia quærenda erit fraus, alia fallacia.

§. 13. Dici Ergo 1. poterit cum Justino Martyr. Tertulliano, Gregorio Nysseno & aliis; fuisse tantum falsa Serpentum simulacra, oculosque adstantium ita detentos & abumbratos, ut visa ipsis fuerint veri serpentes: quo facere poterit (α) quod Serpens Aaronis serpentes Magorum deglutivetit cap. 7. 12. (β) Regula Philologorum, quod Verba quæ fieri vel facere significant, interdum sint intelligenda Φαινομένως & apparenter. Sic Prov. 3. 7. Ne sis sapiens in oculis tuis, & Philip. 3. v. 7. quæ mihi erant lucra: h.c. Ne videaris sapiens in oculis tuis; Quæ mihi videbantur Lucra. Sic secundum hanc sententiam verba illa: Et fiebant ex illis Serpentes; explicanda erunt, Et videbantur fieri ex illis Serpentes. Dici 2. poterit cum Augustino, Theodoreto, Lyra & aliis; fuisse baculos è conspectu astantium abreptos, verosq; Serpentes ex alio loco tantâ celeritate adductos & suppositos, ut ipsi visi fuerint baculi conversi. Quæ sententia probabilior videtur altera: quia, sitantum simulachra facta fuissent Serpentum, procul dubio Aaron patefecisset Pharaoni; quamvis unicuique hâc in parte salvum relinquamus judicium. Vid. interea Thomam Part. I. Qv,

110. art. 4. Schottum l. i. Mirab. c. 20. §. 1. 2. 3. Hæc de Generatione & Creatione Dæmonum sufficiant, quæ cum sint principaliora, & ad omnes ferè quæstiones suum conferant symbolum, fusus meruerunt examen. Iam me converto ad alias non minùs jucundas, quam utiles Quæstiones.

Qv. ergò III.

AN DÆMONES POSSINT HOMINES IN BESTIAS TRANSFORMARE?

§. 4. Celebris hæc est Controversia, longo disputata tempore, hanc ob causam, quod Venefici & Sagæ sæpe sæpies fateantur, se se transmutatos fuisse vel in Lupos, vel in Ursos, aliasque Bestias, imò quod non rarò nobis visi fuerint ejusmodi bruta, quæ deinde hominis formam recuperârint. Antequam nostram aperiamus sententiam, placet aliqua afferre exempla. Majolus Tom. 2. Colloq. 3. inquit; totum populum in Livoniâ habere exploratissima, seque in hæc regione audivisse seqq. Verba ejus hæc sunt: In euntibus diebus, qui proximi natalem Domini sequuntur, circumit Puer altero pede claudus, qui illa Diabolii mancipia, quorum ingens numerus, convocat & sequi jubet. Quod si cessant aut cunctantur, mox aliis Vir procerus flagello ferreo, ut procedant propere, cogit, eosq; adeo cedit, ut multo tempore cum magno doloris sensu vestigia cernantur in corpore. Conventis aliquot millibus, Dux cum flagello præit, agmen eorum, qui se luporum specie circumdatos falsa persuasione credunt, sequitur. Educti in obvia pecora irrunt mordicus, apprehensa lacerant, rapiunt quæ possunt, dant & alia damna; sed Homines attingere aut ladedere non illis fas est. Ad flumina ubi accesserunt, Dux flagelli ictu aquas findit, ut dehiscere & dedere

cedere videantur, relictos sicco tramite quo transeant. Exactis diebus duodecim, dissipatur rursus agmen & ad se quisque deposita Lupi & resumpta Hominis specie revertitur. Haec tenus Majolus.

§. 15. Huic mirum ex Delrio addere placet Exemplum, cuius prolixitatem condiet legendi jucunditas. In pago, dicit, quodam occidua Flandria haut procul à Dixmudâ contigit, quod Rusticus quidam una cum filio adolescenti in Symposium potitans, obseruat, coquam Mensuras Cerevisiae, quam propinabat, bisulcâ notare crebat. Dissimulat interea, compotatione autem solutâ Hospitam vocat, ut calculum expensi dicat. Petit ista, quantum notarbat creta, negat ille, & multis ultro citroque iactis, quam sciebat sufficere pecuniam, in mensam proiecit & discedit. Stomachabunda hac, tu vero, ait, non ita hodie hinc petes domum, vel non ego, quae sum. Abit contemptens mulierculaminas. ubi pervenit ad flumen, in quo cymbam reliquerat, nequit unâ cum filio robore admodum valente, quantas etiam admoveat vires, eam contisâ ripâ depellere, clavis affixam in uido solo putas: Accidit forte, ut tres quatuor Milites illâc transirent, quos ille, Contubernales, compellat, adeste suppetitis, l'intrem hunc ubi de ripâ nobis cum deduxeritis, opera hostimentum bibale largum pendam. Promisis moti hi ingrediuntur, diu intenderant omnes nervos, cum anhelus ex illis unus & sudans, quin sarcinas omnes efferimus, ait, oneraque, forte vacuam commodius deduxerimus? Dictum factum. Ecce vero tibi expositis omnibus, in sentinâ ingentem bufonem scintillantibus oculis! Hunc audax unus, ut solet esse hoc Hominum genus, collo tenus transfigit, inque aquam ejicit. Exanimi quasi, supinoque fluitanti ceteri vulnera in ventre infligunt alia. Mox navis solvitur. Rusticus Auxiliatoribus, quod promiserat, prestitus, redit cum ipsis ad idem illud, unde discesserat ante, Symposium, potum poscit, quem ancilla præbet

C 2

qua

quā rogata. ubi degat Hospitā, pessimē habere, imo animam jam agere dicit. Illudis sibi his dictis ab ipsā, quae ebrium ipsum censeat, rusticus credit, cumque juraret illa, non esse aliter, ibo, ait, visurus, quid hoc rei: Intrat in thalamum, invenit fæmina collum & ventrem vulneribus iisdem in locis, in quibus milites bufonem distinxerant, confosam, laceratamque ita jam expirasse, dum intercā profiteretur ancilla, unde id haberet, se nescire; hoc autem nosse; domo, imò thalamo pedem illam non extulisse.

§. 16. Jam quid de hisce sentiendum erit Historiis, quærendum erit. Eſſe veram, uniusque speciei in alteram transformationem, dici non potest, cum illa aut per generationem, aut per creationem fieri necessè foret, neutra autem ipsis, ut jam fuit evictum, competit, unde aliò erit configugiendum. Deltius lib. 3. disquisit. Mag. quæſt. 18. inter alia statuit: *Veris Maleficorum Hominum corporibus Daemonem aereum circumdare effigiem, Belluae alicuius circumponendo caput capiti, os ori, ventrem ventri, pedem pedi.* Verum raitoni non videtur omnino probabilis hæc sententia, siquidem non id fieri possit in omnibus exemplis. Cum enim in mures, feles &c. Venefici mutari videantur, statura corporis humani longè excedit mensuram animalium istorum. Verisimilem tamen esse hanc opinionem, cum vel in tauros, Equos, Leones, Asinos & alias majora bruta transformati appareant Venefici, concedimus.

§. 17. Exemplō potest conducere illud, quod affertur à Majolo Tom. 2. Dier. Canicular. Colloq. 3. Tempore, inquit ille, Petri Damiani fuerunt duæ Vetus in viâ publicâ, quā Romam itur, quæ hospitem quandoq; solum advenientem in Equum vel Asinum mutabant. Quodam die & Juvenem Histionicis gesticulationibus viciū querentem hospitio excepto

AHNB

runt & in Asinum vertevunt, multum eo lucrifacientes, quia gestuum miraculo multos distineret transeuntes. Nam ad anus mandatum quoconque modo movebatur: non enim illi intellectus perierat, sed loquela. Quo cognito Vicinus carè redimit Asinum! cautione tamen bac à mulierculis adhibitâ, ne in aquam descendet. Servatus est diu ab aquis, tandem autem non tam cattum nactus custodem, in lacum proximè se conjectit, & ibi se aliquamdiu volutans, propriæ restituitur formæ, cumq; à custode obvio interrogaretur, num Asinum vidisset, ille se esse respondit &c. Huic si fides adhibenda est historiæ, utique tale fuisse corpus fictitium asserendum erit: Verum cum hæc sint dubia, nostram candidè aperiemus mentem per aliquot Conclusions.

§. 18. Sit itaque I. Homines aliquando videri in Asinos & Equos &c. transformatos, cum tamen tantum oculi spectantium fascinentur: Interea Dæmones, ferre homines ad loca quædam aliena, illisque Phantasiam addere, quasi in Asinos, vel Equos &c. transmutati, Dominis serviant, alios autem interim adducere Diabolum veros asinos, qui illa peragunt opera, quæ ipsis in somnio apparent perpetrare. Exemplum suppeditabit jam narrata Historia, eritque illa ab Augustino l. 18. de Civit. Co. 17. annotata relatio. Dicit Augustinus, se à Præstantio fide digno viro audiisse eundemq; Præstantium retulisse: Patrem suum maleficis cibis per sagas correptum gravi somno indormivisse, ac post multos dies, quorum spatio expergisci nullis remediis unquam potuerit, narrasse, se per id tempus equi habuisse speciem & semper frumenta tulisse: Addidisse etiam portandi tempus & locum & modum, quo portasset; quarum rerum cum inquireretur Veritas, ajebat, inventum esse, quod Equus ejus speciei quam Præstantius Pater dixerat, eo tempore & loco frumenta ipsi tulisset.

C. 3:

Sic

Sit II. Conclusio. Quod iis, qui vulnerantur, loco
tamen non moventur, Diabolus vulnera infligat. Speci-
em enim illis potest offerre eorum animalium, ita, ut in
Ecstasi quasi rapti, putent, se illarum bestiarum fungi
vicibus. Interea temporis Dæmones vera adducunt a-
nimalia, iisque mediantibus mira efficiunt, quæ Homi-
nes facere existimant. Si autem illis animalibus nocu-
mentum inferatur, ferunt illi ad homines: Si planè occi-
dantur, illi itidem secundum id, quo ipsis juncti sunt pa-
sto, Veneficos vel Sagas vitæ faciunt exhæredes. Sicuti
docet exemplum de Hospitâ ex Delrio allatum, quorum
magnum video copiam, quam tamen in præsenti non in-
troducam, ne extra casam vagari videar. Propero ergo
ad III. Conclusionem, quam pono hoc modo: De iis, qui
videntur à Dæmonibus transformati, & à multis lupi
conspiciuntur, dici potest, quod vel oculi conspicien-
tium teneantur, homines interea reverâ maneant, subi-
tò autem tantùm à Diabolo ducantur, ita, ut aliis viden-
tibus lupi currentes appareant; vel quod homines illi ec-
stasi corripiantur & ad locum, quo tendunt, ferantur,
interea autem Diabolus veros lupos inde ducat, quos,
cum ibi venerint, mittat, hominesque à gravi liberet
Phantasiâ, qui tum veros fuisse lupos existiment: & huc
potest trahi primum ex Majolo allatum exemplum. His-
ce tribus Conclusionibus omnia exempla, omnesque
de hâc corporum transmutatione annotatas Historias fa-
cili posse solvi operâ autumo: Imo & evidenter patescet,
quid statuendum sit de translatione Sagarum & Venefico-
rum, qui justam formam retinent, an scilicet Dæmones ad
nocturnos conventus illos corporaliter ferant, an saltim
imaginarie? Salva enim veritate utrumq; concedi pote-
rit, sicuti varia testantur exempla, quæ in scenam produ-
cere

cere angustia chartæ prohibet, si opus erit, in conflictu
forte an recensebuntur. Vid. interea Ioh. Bodin. l. 2. Dæ-
mon. c. 4. Gvilhel'mum Neubrigensem lib. 1. rerum Angl.
c. 38. Delr. lib. 2. d sq. Mag. qu. 16. aliosque Autores quam
plurimos.

§. 19. Hâc absoluta controversia obvia venit alia
difficultas.

Qvæ. enim IV.

**QVOMODO FIAT, QVOD MI-
LITIBUS, ALIISQUE HOMINIBUS, QUI A
PARTE DÆMONUM STANT, NULLA
SÆPE NOCEAT ET GLOBULORUM
ET GLADIORUM VIS?**

Natum est, Duces multos, aliosque castra sequen-
tes quam plurimos, non solum cum Dæmone pactum in-
ire, ut certo periculi tempore magnum virorum nume-
rum ipsis admittant, qui tamen ex aere formati vel aliun-
de adducti nihil aut parum saltim agere valent; sed & suæ
cuti providere, ita ut globulis, gladiisque resistere, ictus
eorum sine ullo nocumento excipere, aliaque vires hu-
manas excedentia perpetrare possint. Exempla addi-
possent hâc de re quam plurima, ni & plebi & pueris per
vias vagantibus essent copiosè in promptu, indiesque tot
venirent obvia, ut experientia proh dolor! eorum nume-
rum quotidie augeat: Vid. qui velit, Delr. l. 2. Disq. Mag.
Qv. 41. Ego recto tramite ad responcionem proprio.

§. 20. Dicunt autem nonnulli, id naturalibus &
propriis assuequi viribus milites: Verum cum hæc senten-
tia à subtilitatum Magistro Scaligero jam suo satis destru-
cta sit tempore, & adhuc hodiè ab omnibus Physicis inc-

pta

pta habeatur, non multum in eâ teram temporis: Paucis
itaque Resp. cum effectum omnem esse assignandum Dæ-
monum potentissimis, & verisimile est, eos retinere seu re-
cutere globulos, quo tantâ virtute in corpus militum a-
gere non possint, unde fieri puto, quod saltim leviter in-
tumescat caro, quam tangit ictus! Similiter & gladio-
rum vim excipere, rationi non videtur absurdum. Pos-
sunt enim resistentiam aliquam effingere in manu percu-
tientis, ita ut ille fortissimum ictum tentando potentiam
Dæmonum ensi obstantem feriat, nihilque efficiat. Quod
autem argenteis globulis asseribatur vis penetrandi,
ita, ut Dæmones illis resistere non possint, id in vul-
gi cerebello natum existimo: Posito verò, quod habeat
in re fundamentum, id vel argento vivo, quod etiam vim
transfigendi & secandi gladio restituere dicitur, impu-
tandum foret, quod tamen non facile assertam; vel Dæ-
monum fraude fieri, dicendum esset, quod posterius, tam-
quam rationi magis consonum & ego amplectior, siqui-
dem Diabolus exceptiones & technas in suis pactis quæ-
rit innumeratas, quò cò citius servos & cultores suos ungui-
bus inclusos ad Tartarum rapiat.

§. 20. Hæc, quæ jam dicta sunt, lucem quoque
afferunt huic quæstioni, qui scilicet fiat, ut nullum Sagæ
persentificant dolorem, si igne urantur, gladio, aliisque
instrumentis vulnerantur aut torqueantur. Dici enim 1.
potest, de igne, oculos spectantium fascinari, verum i-
gnem abripi, aliumque nullatenus, aut modicè saltim
calidum (quem dari Scottus in Phys. suâ Curios. l. I. c. 28.
§. 2. probat) in ejus locum reducere: vel ignis veri calo-
rem prohiberi, frigidiorcm auram excitari, quo minus
corpori ustio infligi possit, quæ ultima assertio mihi ma-
gis arridet, quam prima. Dici 2. potest de vulnerum in-
fensibilitate, eam vel posse pharmacis, unctionibus, ex
opio

opio solano & similibus confessis, adhibitis acquiri. Vel posse Dæmones Sagis etiam in torturâ os comprimere, aut resque obtundere, ut quamvis sentiant, non tamen audiunt, quid illis à circumstantibus dicatur, nec possint eloqui, quid perpetrârint in vivis: & quæ similia hac de re poterunt proferri dialectica, quæ vid. in Schotti Phys. Cur. cit. loc. Tantum de hâc controversia.

Qv. jam V.

AN POSSINT DAEMONES MORBOS CONTAGIOSOS EX- CITARE?

§. 22. Ut controversia recte instituatur, notandum est 1. sermonem esse de potentia seu virtute Dæmonum nude considerata, quatenus à Deo non est impedita; 2. nos non agere de virtute eorum propria an scilicet immedia- te eos producere possint, sed an applicando agens ad pa- tiens ejusmodi possint lues proferre. Hisce prædictis & præsuppositis, affirmamus cum Delr. I. 2. Mag. Disq. Qv. II. quod possint, hâc adhibita limitatione, dictos morbòs excitare: Exempla videas ap. cit. Autorem, ne sim prolixior, ea in præsenti mitto, quomodo autem id fiat, duabus explicabo Conclusionibus. Sit I. Possunt Dæmones aere in putridum & tabificum facere, si scilicet ejus mo- tum, seu continuum fluxum impedian, quod ipsorum virtutem non vincit, quia ex ejusmodi effluviis aeriis, ut in prioribus fuit demonstratum quæstionibus, possunt ef- fingere corpora constringendo & condensando ea. Et sic itidem in statu præter naturali possunt aerem ad certum tempus immobilem & fixum tenere, usque dum tandem putrescat, sicuti putrescant nisi moveantur aquæ. Ex quibus effluviis malis & contagiosis, mali & contagiosi denique

D

oriun-

oriuntur affectus, qui Dei permisso in homines aliave animalia irruere possunt. Sit II. Per motum localem Dæmones possunt veneniferos halitus, terris dudum inclusos, ad lucem revocare: Cum enim demortuorum corpora aliquo modo putrefacta abominabilem exferant fœtorem, possunt hos referre Spiritus iisque aerem polluere, ex quibus faciliter negotio morbi resultant, qui deinde infiriunt animalia.

§. 23. Ex quibus simili modo magnâ ex parte elucescit, quid dicendum ad illam quæstionem: An Dæmones possint tempestates inducere, frugibus nocere, annoneq; caritatem efficere? Ejusdem enim est farinx eum præcedenti, unde & iisdem limitationibus erit utendum. Exempla & priusquam solidè Resp. placet præmittere. Bodinus lib. 4. Dæmonol. c. 8. refert: Anno 1488. in constantiensi Diæcæsi procellas, grandines, fulmina, tempestatesque magnas extitisse. quæ proventum terræ per millaria quatuor affixerunt. Rusticis autem omnibus in Magas invehentibus comprehensa fuerunt duæ Anna de Mindelen & Agnes, quæ primo inficiatae cum ad quæstionem raperentur, confessæ sunt scorsim, se uno die in agrum cum pæculâ aquâ processisse, & quamvis altera consilium nesciret alterius, effodisse scrobem, & sub meridiem aquam scrobi injectam conturbasse, adhibitæ quibusdam verbis, quæ reticere satius est, quam dicere, Diabolum invocantes; Hisce gestis simul ac revertissent domum procellam extitisse, hæ incendio perierunt viva. Idem recenset Bodinus de quadam Venefici Constantiensi, quæ cum videret, omnes sui pagi incolas innuptiis convivari & saltare, ægrè forens, quod non fuisset eo vocata, se per Diabolum clara luce spectantibus Pastoribus curauit in collem exportari pago propinquum, & quia aquam non haberet, quam in scrobem à se effossam injiceret, ut cieret tempestatem (nam hunc ritum fassa est observari) emisit lotum & illud in scrobe mouens, sermones quosdam pronunciauit: Mox. cælo

cælo, quod sudum serenumq; fuerat, obscurato, grando vehementissima in pagum & in saltantes solummodo irruit: Ea itaque visa, tempestatem ab ipsa accitam fuisse, crediderunt omnes, eaque capita Pastores testimonio dixerunt, se vidisse, cum in aetate retransueretur, quod illa accusata, evicta q; agnovit & viva igni fuit tradita Vid. plura exempla ap. cit. Bodinum & Delr. lib. saepies citato Quæst. II.

§. 24.] Nos breviter Respondemus 1. Dæmones, cum prævident futuras tempestates, sua instigare mancipia, ut scilicet noxiæ petant pluviam, ventos horrendos, aliaque vicinis incommoda, quæ cum naturaliter sequuntur, suâ id opera contigisse putant. 2. Sæpius tamen permissu Dei Diabolum famum vel vaporem ex terrâ vel aquâ vocare, vel alio in loco jam eductum ad petitam regionem ferre & ita tempestates ciere ob varia exempla lucce radiantia affirmamus.

§. 25. Hic pedem figerem, ni obviam iret illa de doctis controversia, quæ in hoc capite tanquam admodum jucunda agmen claudat.

Qv. ergo VI.

AN ET QVOMODO DAEMONES IN SCIENTIIS ATQVE ARTIBUS ERUDIANT HOMINES?

Quæstio est bimembbris. 1. enim controvertitur, an possint Dæmones hominibus juxta pactum scientias atque artes offerre, quod nonnullis probatum dabimus exemplis. Delr. I. 2. Disq. Mag. quæst. 24. ex surio cap. 27. Jun. tradit: In vita S. Norbertii Idiotam quendam Sacra S. subito peritissimum fecisse Diabolum, & addit ipse: Hodie scimus, mullos Anabaptistas sumptione potus vel cibi Scripture magnam

D 2

par-

partem, eam nempe quam recipiunt & erroribus suis firmandos
putant opportunam ediscere, quis docet, nisi Diabolus.

§. 26. Ex nostra supellecili aliud adjungimus. Vi-
xit præter propter circa An. 1616. Francofurti ad Oderam
Professor Hebrææ Linguæ, cuius nomen ob certas causas
reticemus, in suo foro optimè versatus, desiderio autem
& aviditate Majoris & Eruditionis & Famæ deceptus con-
spirat cum Diabolo, qui secundum promissa brevi tempo-
ris spatio omnibus scientiis intellectum ejus imbuit: Fa-
ma per mundum fert virum, stupore quisque perterritus,
unde huic tantus & inopinatus tam subito accesserit eru-
ditionis cumulus, demiratur: Accedit inter alios ad Aca-
demiam ex Angelia Magister, rem comperit omnem,
fraudemque subesse ex sermone vulgi animadvertisit: Op-
portunâ Luce aggreditur Collegium, inque Cathedrâ di-
sputatoriè differentem Professorem compellat, laudes
eius evicit, & tandem longâ verborum factâ serie inquit:
Concede itaque Vir Excell. jam temporis hos mihi hono-
res, ut extraordinarii Opponentis vicibus fungar, & bono
cum Deo dubia aliqua tecum conferam, agnoscet factum,
ut benefactum, dum in vitiserit, animus. Excipit ille, quæ
hic doctè elocutus est, argumenta, sereno vultu, laudem
sperat in resolutione eorum: Verum fallax est Diabolus,
deserit, quem multis celebrem fecisset annis, Professorem,
nihil aut parum saltim dicit ad Argumenta, unde pudo-
re & ira suffusus, abit: Existimant Auditores, cum certa
ob impedimenta discedere, redditumque avidè exspectant:
Verum ille longè aliud meditatus, portam non procul ab-
sentem petit, rotis, nescio quibus manibus paratis, insi-
dens dat fugam, inque nullius post hac rediit conspectum
Ex quibus Historiis, quarum magnus in promptu adhuc
est

est numerus, luculenter patet, posse Dæmones Homines
scientiis & artibus erudire.

§. 27. Qꝫer. 2. Quomodo hoc efficiant? Pūtat
Delrius cit. loc. Dæmones id vel per suggestionem internam ve-
locissimam effectos dare, ita, ut homines velocitatem non percipi-
entes putent, se in instanti omnia didicisse: sic etiam posse in
aere velocissime formatis simulacris omnia Phantasia nostra ita
spectantia proponere, ut quasi in speculo mens nostra uno intuitu
cuncta conspicere, sicqꝫ illustrari sibi Homo intrinsecus videatur:
Quæ tamen sententia non secundum omnia videtur proba-
bilis. Si enim v. g. Idiota aliquis, qui plane nullam
in linguis unquam habuit peritiam docte & eruditè disse-
rit de omnibus, non verisimile est, posse illum vel solâ
suggestione, vel ex conspectu simulachrorum tam prom-
pte sine ullâ hæsitatione loqui.

§. 28. Dici ergo (α) poterit: In iis, qui plane nihil
agunt, eruditionem tamen sibi acquirunt, præter Delrii
assertionem, Dæmones etiam linguam ipsam movere, ver-
baque ita in ipsorum ore formare, ut videantur illi hæc o-
mnia tenere. Dici (β) potest: In iis, qui studiis adhuc
operam dant & per Diaboli opem eruditionem majorem
obtinent, quam alias per vires ingenii acquirere licitum
fuisse, Dæmones intellectum subtiliorem & meliorern
quo ad functiones ingenii & judicij reddere per commo-
diores Organi dispositiones, humoribus videlicet densi-
oribus motu locali dispulsi, vel agentium naturalium ad-
hibitis medicamentis verisimile est. Quo enim plures, me-
liores, purgatoresque sunt Spiritus, & quo meliora & ex-
peditora impedimentis sunt interni sensus organa, hoc
intellectio expeditior, & felicior nascatur necesse est.
Tantum de potentia Dæmonum activâ. Plurima quidem
veniunt circa hanc materiam obvia, rerum, cum jam tūm

prolixior fuerim, prætereo; Vid. qui pluribus delectatur
Wierum, Bodinum, Delrium, Schottum, aliosque. Ac-
cingo me ad

CAP. III.

TRADIT

QVAE CIRCA POTENTIAM PASSIVAM DÆMONUM VENIUNT EXPENDENDA.

§. I. Cum in Cap. præced. 2. §. II. paucis sit dictum de creatione, an scilicet ea per absolutam Dei potentiam communicari possit Angelo, hoc in loco fusiis de eâ differere constitui, siquidem multos minitetur scopulos hæc difficultas. De Angelis autem quæro in genere, cum quid iis hac in parte possit competere & Dæmonibus posse vel saltim potuisse assignari autumo. Sit ergo

Qv. I.

AN POTENTIA CREANDI POS- SIT COMMUNICARI ANGELO?

Difficilis, multisque spinis obsita hæc est Controversia, ut jam est dictum. Quæ ut rectius instituatur, no-
tandum I. Creationem dupliciter potissimum sumi, (α) pro virtute universalis creandi adæquata obiecto creabili
(β) pro potentia limitata ad certum ordinem vel speciem
rerum creandarum. Notandum II. posse hanc virtutem
communicari Angelo vel, ut causæ secundæ principali de-
pendenter, si scilicet dependeat virtus illa à Deo, possit
tamen Angelus vim illam iuactum deducere absque con-
cursu speciali Dei juxta potentiam Dei semel ab ipso acce-
ptam; Vel tanquam Instrumentali, si scilicet Deus Ange-
lum

Ium assumeret, eoque in creatione tanquam instrumento
uteretur. Not. III. probè, non controverti, an actu com-
municara sit hæc potentia Angelo, sed an possit saltim
ipsi superaddi. Hisce præmissis status controversialè ef-
singitur duplex i. An possit Angelo tanquam causæ secun-
dæ principali à causa prima seu Deo potentia creandi ad
certum ordinem vel speciem rerum cœendarum limita-
ta communicari. 2. An Deus possit Angelum assumere,
perq; cum tanquam causam instrumentalem alia creare:
De singulis in specie paululum latius instituendus erit dis-
ferendi campus.

§. 2. Quod ergo i. attinet: Thomas, Schotus, Ocha-
mus plurimiq; Scholastici alii Negativam defendunt. Ar-
gumenta primaria hæc sunt.

I. Si Angeli potentiam habere possunt creandi, illa esset
Accidens. Consequens est absurdum E. Consequentia probatur:
Quia Angeli omnia agunt mediante Accidente

II. Si virtutem creandi possunt suscipere, aut naturali-
ter aut liberè eam possunt in actum deducere. Sed neutro modo
est possibile E. Conseq. probatur. Quia si naturaliter; simul crea-
rent in instanti, quid possunt, cum omne naturale agat necessarium,
Si liberè, non quidem illa omnia necessario crearent, possent tamen
saltim velle, quod itidem inconveniens.

III. Si universalissimi effectus ad universalissimas cau-
as sunt revocandi, potentia creandi ad solum Deum erit dedu-
cenda. Antecedens est. E. & consequens.

IV. Si Angelis communicari possit potentia creandi, se-
queretur, quod illi omne Ens possent creare. Consequens est ab-
surdum E. & Antecedens. Consequentia probatur. Quia creatio
producit Ense non Ente, aut ergo absolutum erit Ens illud, aut
individuum. Si illud, habemus, quod intendimus. Si hoc, tantum
applicabit rationem Entis absoluti ad hoc; & per Consequens non
erit Creatio.

V. Si

V. Si Creatio requirit infinitam virtutem, sequitur,
quod non possit potentia eius assignari Angelis. Antecedens est
E. & consequens,

Antecedens probatur, quia quo magis distat potentia ab
effectu, eo major requiritur ad actionem virtus; iam vero sine
ulla proportione distat haec potentia ab effectu. Ergo sine ulla pro-
portione necessaria virtus erit, quae erit infinita.

§. 3. Qui affirmativam defendunt, præprimis hac
nituntur trabe, quod non involvat expressam Contradi-
ctionem; Arguunt enim hunc in modum.

Quicquid non involvit contradictionem, illud Dei omnipot-
entiae non repugnat. At qui Angelo communicari potentiam
creandi, non involvit contradictionem.

E. illud ipsum non repugnat Omnipotentiæ DEi.
Min. probatur, quia non nisi infinitas illam inferret,
hanc autem ita destruunt Dd. In immediata distantia ne-
gativâ ab extremis iudicanda est distantia, ita, ut quales
sint termini, talis etiam sit distantia. Jam autem cum al-
ter Terminus in Creatione sit finitus: Ens n. ab illo cre-
andum ponimus saltim finitum, necessariò finita erit quo-
que distantia. Si autem finita est distantia, finita quoque
virtus sufficiet. Vid. haec in Responsione ad V argumen-
tum clarius exposita.

§. 4. Ad I. dubium Respondent N. C. Quod enim
dicitur, necessariò potentiam illam creandi fore acci-
dens, non procedit. Posset enim unus Angelus creare
alium proximè & immediate per substantiam suam, tan-
quam per principium agendi, requiri tamen accidens,
ut illud principium agat modo libero & intellectuali, po-
test concedi, Voluntas enim & intellectus, ut libere di-
rigens & ad operandum exequens illam potentiam, pos-
set & suum conferre symbolum, sicuti in animalibus po-
tentia

tentia generandi applicatur ad operandum per appetitum,
& in homine per voluntatem & intellectum. Similiter ex
dictis patet

Ad II. Responsio. Neg. enim, Consequens esse
absurdum. Ad probationem respondent, utrumque non
procedere. Posito enim, quod naturaliter ad creationem
fuerint elevati, non tamen simul crearent omnia: quia
sol naturaliter potest plurima producere; non tamen o-
mnia, quæ potest, in instanti efficit. Si autem liberè poten-
tiam illam in actum dēducere possent, quòd potius dicen-
dum videtur, minus adhuc sequitur. Sic enim itidem DE-
o posset opponi argumentum hoc, quippe qui & omnia po-
test, non tamen in instanti facit, vel vult. Transcat au-
tem, quod plura posset velle Angelus in instanti; non ta-
men patet, quomodo absurdum hoc sit, cum potentia il-
la creandi Angelo communicanda finita statuatur, nec
plura ille posset, quām à Deo ipsi concessum fuisset.

Ad III. dicunt: Non probare id, quod probandum
sit. Infertur enim illa Consequentia de potentia ad cre-
andum Ens in genere, seu omne Creabile, quam Angelis
nos itidem denegamus, cum Angelus alias sui ipsius esset
Creator, quod absurdum.

In IV. Negant Consequentiam. Ad probationem ex-
cipiunt, quamvis tantùm crearet individuum Angelus,
non tamen colligi posse exinde, non esse creationem:
quia itidem sequeretur, posito Ente in communi, non
posse Individuum à Deo amplius creari. Licet enim Ens
existat absolutum abstractivè, Entitatem tamen illi Indi-
viduo proorsus ex nihilo posset dare Angelus priori simi-
lem, nullo etiam habito respectu ad illud Ens.

§. 5. Fusiūs respondent ad V. dubium, cum ma-
xima in eo posita videatur difficultas. Negant autem Ante-

cedens, ejusque probationem latè destruunt, nos in compendium referemus breviter omnia. Notandum autem
(α) Distantiam esse vel positivam, vel negativam: Illa est, quæ reperitur inter terminos positivos; Hæc quæ inter terminos, quorum unus positivus, alter negativus. Not.
(β) Distantiam rursus vel esse mediatam, vel immediatam. Illam vocamus, quæ mensuratur per medium interjacens, sicut inter terram & concavum lunæ tanta est distantia, quantum est spatum intermedium. Hanc dicimus, cuius alterum extremum necesse est de quolibet affirmari: Sic distantia immediata positiva est inter Deum & Creaturas; negativa autem inter Ens & non Ens & quilibet Contradictoria. Not. (γ) tanta jam est distantia inter extrema positiva immediata, quantus est excessus extremi nobilioris ad minus nobile, ut inter Deum & creaturas est distantia infinita, quia Deus est infinitus. Tanta etiam est distantia negativa immediata, quantus est Terminus Negativus, vel quantum excedit terminus positivus negativum, ita, ut si terminus negativus sit finitus, distantia sit finita; si infinitus, infinita: Ubi enim nullum est medium interjacens, ex extremorum excessu distantia erit cognoscenda, cum eam inquirendi nullus alias deretur modus. Jam quidam argumentum dicendum sit, patescit ex dictis. Cum enim creatio, quam Angelo communicandam censem, sit speciei seu Individui alicujus ex nihilo productio, extremum erit species, seu Individuum limitatum, quod cum sit finitum, etiam distantia erit finita. Finita autem distantia, finitam quoque dabit proportionem, & per consequens sufficere poterit ad eam in actu deducendam finita & dependens virtus. Vid. Iatius disserentem B. Sthaliū in Reg. Phil. part. II. disp. 19. Reg. 10. Ad alterum facimus progressus statum..

§. 6. Quod 2. attinet controversiam, omnes fere concedunt Dd. Scholastici, posse Deum per Angelum, seu mediante Angelo, ut causa instrumentalis aliam producere creaturam. Obstat tamen.

I. quod omnis causa instrumentalis determinet principaliorem in efficiendo. Sed Deus non potest determinari in efficiendo: E.

II. Quod omne instrumentum debeat habere aliquam aptitudinem ad illud opus producendum. Hæc autem non datur in Angelo. E. Verum facile respondent ad hæc.

§. 7. Ad I. dicunt, concedendum quidem esse, instrumenta naturæ perse ordinata, determinata & necessaria esse ad suos effectus: inde autem non esse procedendum ad divina, quippe in quibus nullum hæc restrictione habeat locum, quia verissimum est, instrumenta divina non esse determinata, sed indifferentia & quasi universalia per potentiam obedientiale, determinantur autem ad determinatas actiones per divinam voluntatem & elevationem, seu specialissimum concursum. Quare talia instrumenta non sunt quidem necessaria, nam sine illis æquè potest Deus eosdem facere effectus, non tamen propterea dicuntur esse frustra, quia, quando elevantur & assumuntur, verè agunt & non sine fine & causâ rationabili elevantur, ut agant.

Ad II. eadem applicanda erit responsio. Posito enim, quod nulla in Angelis sit aptitudo ad illam creationem; superaddi tamen potest per concursum divinum. Hæc enim probatio presupponit prioris controversiae negationem, ubi tamen satis dialecticè ex Dd. Scholasticis probatum fuit, posse illam aptitudinem Angelis tanquam causis secundis principalibus communicari. Quid, si aliquis diceret, esse aptitudinem in iis ad ejusmodi specialium

Entium creationem, quæ tamen non nisi per Deum in aetum deduci possit, sicuti in intellectu hominis est potentia ad Deum intuitivè cognoscendum, quæ non nisi per Deum actualiter potest produci. Vid. cui plura sapiunt, Suarez Disp. XX. seft, 2.3. Hæc de hâc difficultate apud Dd. Scholasticos disputantur, nostram mentem in conflitu rogati aperiemus.

§. 8. Absolutâ igitur de Angelis in genere controversiâ proprius ad Dæmonum potentiam passivam accedimus.

Qv. ergo II.

AN POSSINT DÆMONES A DEO ANNIHILARI?

Affirmatur. Ratio est, quia nullam infert repugnatiā, neque ex parte Dei, neque ex parte Dæmonum.

Non enim I. Ex DEI, quia ex influxu ejus habent conservationem. Quicquid enim creatum est à Deo necesse est conservari. Sublato ergo seu subtracto hoc influxu oritur conservationi contraria seu opposita annihilationio.

Nec II. ex parte Dæmonum: quia enim illi fuerunt finiti à parte ante & in tempore cœperunt esse, quid obstat, quo minus à parte post finiti esse & in tempore desinere rursum possent.

§. 9. Excipis ad I. Si influxus DEI cesseret, sequetur aliquam dari mutationem in Deo, quia ab actu cessatio importat aliquam mutationem in subiecto. Consequens autem est absurdum. E. & Antecedens. Resp. N.C. Ut autem rectius intelligatur ratio, notandum erit, potentiam influendi conservativam dupliciter posse considerari (α) ut est in Deo & sic est i-

psa

psa essentiā divina; (β) quatenus transit à Deo tanquam actio ad creaturam, & sic est Accidens aliquod. Jam Antecedens priori modo intellectum recte infert consequens; verūm si non conceditur, quod cesseret illa potentia influendi ut est in Deo: posteriori autem modo si sumatur, Consequentia non procedit. Quamvis enim illa actio, ut ad creaturas tendit, desinat seu mutetur; non tamen ipse Deus, cum sit extra eum, mutationi est obnoxius. Exemplo sit creatio, quæ à conservatione, prout jam est in rebus creatis, realiter non differt (posse tamen ab eâ differre, quia corpus à Deo in instanti creari, rursumque annihilari non implicat contradictionem, concedimus) de hâc creatione eadem poterit formari quæstio, quam vid. solutam ap. B. Sthalium in Reg. Phil. part. I. disp. 2. Reg. 4.

§. 10. Objicis ad II. Si Dæmones annihilarentur, Deus frustra aliquid fecisset. Resp. Non sequitur. Quamvis enim sine illis universum hoc consistere posset, suum tamen in statu Sanctitatis contulerunt usum, & hiceat durusculè loqui, adhuc conferuat. Impii enim eorum afflictione ad meliorem vitæ viam ducuntur; pii autem ad salutem æternam per ærumnas approbantur. Sufficit autem ad hoc Axioma stabiendum, si creatura saltum aliquo modo unquam haberit usum. Vid. Bec. in Theol. Schol. Tract. I. cap. 18. sub finem. Suarez in disp. Met. XXI. scđt. 2. Thomam in Part. I. Quæst. 104. Art. 3. & 4. sequitur paucis alia quæstio.

Qv. III.

AN DÆMON UNUS POSSIT MOVERI AB ALTERO?

§. II. Affir. Qui enim corpus, sequē ipsum movendi habet potentiam, quid obstaret quod non itidem posset move-

moveare alterum sibi virtutem non adæquantem Spiritum.
Cum enim in primâ creatione unus Angelus perfectior sit
factus altero, ut ex Col. I, 16. patet, hanc perfectionem
exceptis donis spiritualibus procul dubio Dæmones reti-
nuere, siquidem peccato saltim fuerint distincti, unde col-
ligere satis quis potest, unum Dæmonem juxta illam po-
tentiam in primâ creatione adeptam posse moveare alium.
Vid. Thomam part. I. quæst. 50. Art. 4. It. Svarez. disp.
XXXV. sect. 6. sub finem. Notandum tamen hic, Dæmo-
nem superiori virtute præditum Angelum beatum etiam
inferiorem moveare non posse; sed potius hunc per super-
naturalem potentiam à Deo concessam, illum, quo velit,
moveare & arcere posse; an autem & naturali virtute id
possit efficere, altioris est judicii inquirere, quod nostrum
in præsenti non erit, sufficiat pauca dixisse: Propero ad
finem.

Qv. IV. & ultimô.

QVOMODO DÆMONES CRU- CIABUNTUR IN INFERNO AB IGNE?

§. 12. Cum hæc quæstio sit è numero controversia-
rum, quæ à Theologis ex utraque parte modeste solent
disputari, non possum, quin aliquo modo hac de re dissc-
ram, doctorumque mentem proponam. Ut autem or-
dine id fiat, duo querere præprimis necessarium erit.
I quidem: *An ignis proprie dictus; an verò analogicè saltim*
talis sit futurus? II. *Quomodo cruciatus ab igne suscipiant Dæ-*
mones?

§. 13. Quod I. attinet controversiæ partem, mul-
ti in ea sunt Sententia, in Inferno fore non proprie dictum
ignem

ignem, sed per ignem Infernalem cruciatus exquisitissimos
cujusmodi esse solent, qui a flamma proveniunt, intelligunt,
potissimum sua argumenta fulciunt seqq.

I. Quia ignis infernalis agit in Spiritus, quod de
igne corporeo dici nequit, quippe quod pro objectis sola
habet corpora. E.

II. Quia ignis infernalis futurus est æternus, quod
similiter de corporali igne affirmare non licet. E.

III. Ubi erit frigus, ibi ignis proprius consistere
non poterit. Sed in inferno erit. E. Maj. probatur, quia
contraria in summo gradu non possunt esse in unâ, eadem-
que subjecti parte, uno, eodemque tempore. Min. patet
quia Scriptura testatur, fore stridorem dentium, qui ve-
nit à frigore.

§. 14. Antequam hæc argumenta disuantur; ad
IE. partem progreendiendum, quidve de cā sentiant
Autores, tangendum erit. Avicenna 5. Met. cap. ult.
docet: Dæmones per solam apprehensionem ab igne cor-
poreo pati, etiamsi nihil in eos agat ignis. Thomas Tom.
r. Qv. 64. ejusque interpretes addunt, ignem materialem
Angelis dolores illaturum non solum per apprehensio-
nem, sed & per alligationem, dum scilicet intelligent, se
esse alligatos ad locum damnatorum, in quo est ignis infer-
nalis: licet enim ignis in illos non agat Physice vel realiter,
dolores tamen conceptuos exinde, quod quasi incarce-
rati aut alligati sint ad ignem infernalem. Utuntur autem
Simili ab homine, cui ob perpetratum aliquod delictum
prohibetur, pedem suâ domo efferre, concipit dolorem ex
eo, quod ipsi liberum non relinquatur, quo lubet progre-
di, licet alias locus, ubi detinetur, homini nihil molestiæ
afferat. Albertus in 4. dist. 44. art. 2. hanc quidem con-
cedit apprehensionem & alligationem, putat tamen non
esse

esse sufficientem ad cruciatus infernales, quos sustinere
debeant damnati Angeli. Addit E. ignem actione sua in
spiritum producere qualitatem quandam spiritualem illi
inhærentem & ei inconvenientem, illumque deforman-
tem, & hancait esse objectum doloris & tristitiae, sequitur
hunc Svarez tom 4. in 3. p. disp. 46. sect. 2.

§. 15. Ut aliorum taceam errores, qui sc. ignem
producturum calorem, quo aduri debeant Angeli dam-
nati, putarunt, Magnif. Plur. Rev. Ampliss. atque Excell.
DN. D. Musæi sententiam tanquam omnium probabilis-
simam lubet adducere, cui non solùm in disp. Theol. VI. de
Angelis §. 33. sed & passim in scriptis favere videtur. Dicit
Vir prælaudatus: *Malos Angelos pati ab igne infernali modo*
supernaturali, ita quidem, ut ignis divinâ virtute supernatu-
raliter in illis producat qualitatem quandam doloriferam, eo-
rūmq; substantiam fœdantem & conspurcantem. Atque cum hâc
sententiâ consentire videntur illi, qui docent, Deum uti igne in-
fernali tanquam instrumento ad cruciandum malos Angelos.
Huc trahendus August. I. 21. de Civ. Dei cap. 10 hunc in
modum differens: *Cur non dicamus, Spiritus incorporeos*
pœnâ ignis corporalis quamvis miris, tamen veris modis, posse
affligi. Si Spiritus hominum etiam ipsi profecto incorporei &
nunc potuerunt includi corporalibus membris & tunc poterunt
corporum suorum vinculis, insolubiliter alligari. Adhærebunt
E. si nulla eis sunt corpora, Spiritus Demonum, imò Spiritus Da-
mones, licet incorporei corporalibus ignibus cruciandi miris &
ineffabilibus modis, accipientes ex iis pœnam & afflictionem.
Cum quo & Bellarm. in controv. de purgatorio l. 2. c. 12.
facit. Jam ad argumenta respondendum.

§. 16. Ad I. E. dici poterit, naturaliter quidem
procedere, quod ignis non possit agere in Spiritus; verum
anne supernaturali modo per elevationem aliquid ipsi ad-
jungi

jungi possit, secundum quod agat in Dæmones, adhuc est controversum, quamvis, quod liberè fatendum, non possit omnibus difficultatibus exesse satisfieri, posse tamen & Deum multa & captum & intellectum nostrum exceedentia facere; cum D. Paulo concedendum erit.

Ad II. Resp. ignem corporeum dupliciter considerari posse (a) in se & secundum naturales suas conditio-nes, & sic objectum vel pabulum suum tandem consumit, quo absumpto ipsum quoque ignem perire necesse est, subhâc igitur ratione æternus esse nequit. (B) in ordine ad agens supernaturale, quod influxu suo conservat hunc ignem, & sicuti influxus iste est perpetuus & in æternum durat, ita æternus quoque est ignis.

Ad III. Responderi solet, nondum fuisse probatum, in Inferno futurum frigus. Quod n. stridorem dentium concernit, non necesse est, ut dicamus, cum proditurum à frigore, cum provenire possit à nimio damnatorum furore. Sic disceptant Dd. ex utraque parte, cui nos calculum adjiciamus, in confictu aperiemus, patere tamen & ex dato discursu autumo. Tantum de potentia Dæmonum passivâ.

CONCLUSIO.

Hic filum abrumpo, pedemque figo in subtilissima materia, quæ, teste Wiero, usq; adeo tricis subtilissimis impletâ & confusa, ut nec ulla Thesei sagacitate extricari, nec Oedipi prudentia explicari queat. Si ergo unâ atque altera in via pro tenui & imbecilli ingenii vi per hos scopulos errârim, quid est quod mireris, B. L. Acclamo cum August. I. I. de. Trinit. cap. 2. unicuique: *Non me pigebit, si cubi hæsito, querere, nec pudebit si cubi erro, discere:* Et cap. seqq. 3. *Quisquis hæc legit, ubi pariter certus est, pergaat tecum; ubi pariter hæsitat, querat tecum; ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me, ubi meum revocet me,*

F

CO-

COROLLARIA.

- I. Non cognoscunt cogitationes hominum immediate & naturaliter.
- II. Nee futura contingentia ex liberâ causâ liberè pendentia norunt.
- III. Nec mortem hominis, nisi ex mortiferis morbis , aliisque naturalibus causis præsciunt.
- Dæmones IV. Nec bella directè movere possunt.
- V Nec in Agni & Columbæ forma apparere posse , tam diu credimus, usque dum exemplum offeratur nobis contrarium.
- VI. Possunt somnia conciliare , utque longo tempore in eam in iis patiantur Homines, efficere.

MONΩ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ.

Ad Humanissimum ac Eruditissimum

DN. RESPONDENTEM,

Amicum & Commensalem suum
per dilectum.

***

DÆMONIS & GENII sit quanta *potentia* pravi;
His thesibus vigili tradis, AMICE, manu.
Sed veluti mordax canis impterritus instat;
Dura catena tamen, non sinit ire propœ.

Sic:

Sic quoque constricta est vis DÆMONIS, æmulus ardor:

Ut nihil efficiat, nî DEUS ipse sinat.

Apprecio, ut quicquid facies, ferat omne secundum.

Secum, ac eveniat quod pia vota volent.

GRATIA SUPREMI TE sic comitetur cuntem,

Ut veniat mæsis larga frequensque brevi!

Benevolentia testandæ causâ
faciebat;

Christianus Chemnitius,

SS. Thcol. D. PP. Pastor & Superin-
tendens.

Eximio atq. Præstantissimo

D.N.

CASP. THEOD. FÜRSEN,

Opt. Parentis Opt. Filio,
SS. Thcol. ac Philos. Cultori strenuo

De Spiritibus malis

publicè disputaturo

FELICITER!

***

Spirituum technas dum monstras ore diserto;
Spiritus ut Domini TE regat usque, precor.

Singularis benevolentia testanda
scribebat.

Joh. Ernestus Gerhardus,

SS. Thcol. D. & P. P.

F 2

Pallia.

Palladium sapiunt flammam morientis Olivæ
Quas primum Sophicas ponis, AMICE, theses.
Discutis in Cathedrâ scelerum, fraudisque Magistri
SERPENTIS fraudes, atque dolos varios;
Ast è suggestu sacro Cacodæmonis atri
Dulce Patris Nomen discutit insidias;
Tute feres Victor Laurum Sophiæ haud perituram;
ET GENITOR VERBI delicias capiet.

Sic Calamo festinanti, Politissimo atq; Pereximio
DN. FURSENIO, Amico suo honorando, Vesti-
gia Parentis Clarissimi, Viri de Ecclesiâ Chri-
sti meritissimi, strenue prementi de egregio hoc
Specimine ex animo gratulatur.

M. Joh. Christophorus
Hundeshagen / Ampliss. Facult.
Phil. Adjunctus.

Physic. 271, 22 f